

Roihuvuori-seuran kannanotto Helsingin yleiskaava-luonnokseen Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastolle

Yleistä

Roihuvuori-seura on perehtynyt yleiskaavaluonnokseen ja varaa mahdollisuuden lausua siitä myös helmikuun jälkeen prosessin eri vaiheissa. Olemme juuri käynnistäneet yleiskaavoihin liittyvän jäsen- ja asukaskyselyn, jonka tuloksia tulemme jatkossa hyödyntämään.

Tämä lausunto perustuu soveltuvin osin Herttoniemi-seuran lausuntoon (25.2.2015).

Yleiskaavan keskeinen kysymys on se, kuinka monta asukasta kaupunkiin tulee saada mahtumaan vuonna 2050. Pohjan yleiskaavan asukasmitoitukselle antaa "Helsingin seudun väestöennuste 2015 – 2050. Väestöennusteessa on esitetty kolme vaihtoehtoa eli väestöprojektiota.

Uuden Helsingin yleiskaavan pohjaksi on valittava väestöennusteessa esitetty perusvaihtoehto, jonka mukaan väestö kasvaa 45 000 asukkaalla v. 2020 mennessä ja 147 000 asukkaalla v. 2050 mennessä.

Roihuvuori-seura kritisoi yleiskaavaluonnoksen esittämistapaa: 100 x 100 m pikselikartta sekä siihen liittyvät kaavamerkinnot. Esitystapa on epäselvä, monitulkintainen ja ympäristöministeriön ohjeiden vastainen. Esitystavan ongelma on se, että se siirtää mahdolliset kaavakiistat ja erimielisyydet asemakaavoitukseen. Kuitenkin yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta. Esitystapa on liian väljä ja monitulkintainen, jolloin se jättää kaavasuunnittelijalle liian suuren tulkintavallan asemakaavan sisällön suhteen. Kaupungissa on monia virkistysalueita, puistoja ja luontokohteita, joiden rajat ja vaikutusalueet tunnetaan tarkasti. Nämä tulee myös selkeästi merkitä yleiskaavaan säilytettävänä alueina.

Tulevassa kaavaehdotuksessa on käytettävä selkeää, vakiintunutta kaavan esitystapaa ja ympäristöministeriön suosittamia kaavamerkintöjä. Rakentamisen minimitehokkuuden sijaan on ilmaistava maksimitehokkuus, kuten yleinen käytäntö kaavoituksessa on.

Herttoniemen kaupunginosan ja sen osana Roihuvuoren osalta on yleiskaavassa huomioitava Uudenmaan hyväksytyissä maakuntakaavoissa sekä 4. vaihemaakunta-

kaavaluonnoksessa esitetyt valtakunnallisesti ja maakunnallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet sekä muut arvokkaat kohteet. Rakentamiselta on rauhoitettava niin ikään vahvistetut ja suunnitteilla olevat luonnonsuojelualueet ja virkistysalueet sekä Helsingin luontotietojärjestelmästä ilmenevät arvokkaat luontokohteet.

Roihuvuori-seuran mielipide on, että yleiskaavassa olisi kiinnitettävä huomio virkistysalueiden riittävyteen ja luonnonarvojen vaalimiseen, kuten maankäyttö- ja rakennuslakikin edellyttää. Metsien ja muiden virkistysalueiden vähentäminen Herttoniemen kaupunginosassa ei ole tässä suhteessa perusteltua.

Laki ohjaa myös rakennetun ympäristön suojeluun. Kaupunkikuvallisesti arvokasta, 1950—70-luvuilla rakennettua Herttoniemen kaupunginosaa ei saa vaarantaa muuttamalla korttelitehokkuutta.

Asuntorakentamista voidaan sen sijaan osoittaa tällä hetkellä vajaakäytössä oleville vanhoille teollisuusalueille ja niiden liepeille (Roihupellon ja Herttoniemen yritysalue). Kaavamerkintää näiden alueiden osalta tulee muuttaa siten, että se sallii myös asuntorakentamisen.

Yleiskaavassa esitetyt kaupunkibulevardit ovat kannatettava ajatus. Sisääntuloväylien varsille mahtuu hyvin uutta rakennuskantaa. Samalla on kuitenkin huolehdittava että kantakaupunkiin suuntautuvan moottoriautoliikenteen määrän tulee laskea ja ajonopeuksien hidastua.

Kaupunkibulevardit tulee toteuttaa siten, että Keskuspuiston alue Hämeenlinnan väylän varrella ei kapene.

Yleiskaavassa esitetyn Mannerheimin bulevardin eli Hämeenlinnan väylän vuoksi, Keskuspuistoa supistettaisiin Keskuspuiston asemakaava-alueilla. Koko Keskuspuiston alueelle vastikään laadittujen ja kaupunginvaltuuston hyväksymissä asemakaavoissa, on tarkoin noudatettu vuoden 1978 sisäasiainministeriön vahvistaman osayleiskaavan rajoja.

Roihuvuori-seura katsookin että Helsingin Keskuspuisto on säilytettävä voimassa olevien asemakaavojen ja vuoden 1978 vahvistetun osayleiskaavan mukaisena.

Koko kaupungin kattava pikaraitioverkosto on kannatettava ajatus. Koko kaupungissa on panostettava raideliikenteen lisäämiseen, myös jalankulku- ja pyöräliikenneinfrastruktuuria pitää parantaa. Jalankulku ja pyöräily tulee asettaa liikennemuotojen tärkeysjärjestyksessä kärkeen.

Herttoniemen kaupunginosa

Roihuvuori-seuran toimintapiiriin kuuluu Roihuvuori osana Herttoniemen kaupunginosaa. Asuinalueiden lähellä on Viikin ja Vanhankaupunginlahden luonto- ja virkistysalueet, Herttoniemen kartano sekä Kivinokka ja Marjaniemen siirtolapuutarha sekä Herttoniemen siirtolapuutarha, mukaan lukien Strömsinlahden ja Porolahden meri- ja ranta-alueet. Vartiosaari koetaan osaksi merialuetta ja se on myös roihuvuorelaisille

tärkeä kohde. Laajasalon kaavoitus vaikuttaa suoraan myös Roihuvuoreen lisääntyvän liikenteen ja muiden vaikutusten kautta.

Historialtaan 1400-luvulle palautuva Herttoniemen kartano ympäristöineen on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Kartanon puisto ympäristöineen on Herttoniemenrannan ja Roihuvuoren asukkaiden tärkeä lähivirkistysalue.

Roihupelto ja Herttoniemen yritysalueet ovat pääosin 1960-luvulta alkaen rakentuneita toimitila-alueita. Tällä hetkellä alueet ovat osittain rapistuneita ja vajaakäytössä. Alueen erityispiirteinä on iso, paljon tilaa vaativa autokaupan keskittymä. Yritysalueet ovat erittäin hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella.

Länsi-Herttoniemen pientaloalue sekä Herttoniemen kartano ympäristöineen kuuluvat valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY 2009). Sellaisia ovat myös Viikin opetus- ja koetila, 1. maailmansodan linnoitteet sekä Herttoniemen siirtolapuutarhan, Kivinokan alueet ja Vartiosaari. Nämä on todettu juuri nähtävillä olleessa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa. Koko Länsi-Herttoniemi on luokiteltu siinä maakunnan tasolla kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi alueeksi.

Karhunkaatajan alueen pohjoisin osa Viikintien – Viilarintien välillä ei ole vaihemaakuntakaavan luonnoksessa taajamatoimintojen aluetta, kuten yleiskaavaluonnoksessa. Kannatamme vaihemaakuntakaavan linjausta.

Helsingin ympäristökeskus on suunnitellut Herttoniemeeseen uusia luonnonsuojelualueita. Näistä lähinnä asutusta oleva alue sijoittuu Fastholmaan ja osaan Saunalahden itäpuolisista metsistä. Kyseinen 15 ha:n alue on luontoarvoiltaan rikas muun muassa kaupungin luontotietojärjestelmän perusteella. Se toimii monille eläimille ja kasveille kapeana ja tärkeänä reittinä Vanhankaupunginlahden ja Herttoniemen asutuksen välissä ja kuuluu Kivinokasta Sipooseen kulkevaan vihersormeen. Yleiskaavaluonnoksessa tälle alueelle on merkitty rakentamista, mutta luonnonsuojeluna alue on tietenkin jätettävä rakentamatta.

Yleiskaavan kaavamerkinnot

Yleiskaavaluonnos on liian yleispiirteinen, eikä näin ollen ohjaa riittävästi asemakaavoitusta eikä myöskään sen pohjalta tapahtuvaa uudisrakentamista, eikä myöskään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden tai luontoalueiden kaavoitusta (säilyttämistä luonto- ja virkistysalueina).

Yleiskaavaluonnoksen 100 m x 100 m tarkkuudella laadittu pikselikartta on liian suuri mittakaava kaupunkiolosuhteissa. Kaavaluonnoksessa ei ole esitetty täsmällisiä aluerajauksia: luonnoksen mukaan pikseliruutujen viereiset ruudut voidaan suunnitella lähiruutujen kaavamerkinnot huomioon ottaen.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi määritellyjä alueita ei ole esitetty, ei myöskään suojelumerkintöjä ja -määräyksiä.

Alueiden rakentamistehokkuuden alaraja on esitetty, mutta ei ylärajaa. Hyvin korkea rakentaminen olisi siis mahdollista. Viheralueiden ja asuinalueiden rajaa ei ole määritelty riittävän tarkasti.

Epäselvien ja summittaisten merkintöjen vuoksi kaava menettää oikeusvaikutteisuuksensa. Yleiskaavaluonnoksessa käytetty kaavamerkintä- ja määräysmenetelmä on vaikeaselkoinen, eikä noudata ympäristöministeriön julkaisemaa ohjeistusta yleiskaavan laatimisesta. Epämääräisyys vaikeuttaa myös kuntalaisten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa kaavoitukseen maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Roihuvuori-seura esittää, että voimassa olevan yleiskaavan merkinnät on palautettava valmisteilla olevaan yleiskaavaan niiden selkeyden ja asemakaavoitusta hyvin ohjaavan sisällön vuoksi. Korttelitehokkuudelle on esitettävä ylärajaa, ei alarajaa.

Kulttuurihistoriallisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaat alueet sekä erilaiset luontoalueet on esitettävä ympäristöministeriön ohjeiden mukaisilla kaavamerkinnöillä.

Merkinnät on Herttoniemen kaupunginosan osalta yhtenäistettävä nyt nähtävillä olevan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnoksen merkintöjen mukaisiksi (maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja kulttuurimaisema).

Rakentaminen

Yleiskaavaluonnoksessa ehdotetaan kokonaan uutta asuinalueita Marjaniemen siirtolapuutarhan, Punahilkantien, Itäväylän ja Tulisuontien rajaamalle alueelle. Alue on nyt pääosin suhteellisen luonnontilaista rinnermetsää. Alue on suhteellisen hankalaa rakentaa ja toisaalta tuhoaa tärkeän koko Roihuvuorta kiertävän viherkäytäväyhteyden. Alue tulee säilyttää nykyisellään. Nykyisen ammattikoulun läheisyyteen voidaan tarvittaessa osoittaa lisää rakentamista, erityisesti Itäväylän puoleiselle reunalle.

Asuntoalueet eivät saa vallata nykyisiä metsiä ja virkistysalueita Hiihtäjätien, Mäenlaskijantien, Siilitien ja Karhunkaatajan alueilla, eikä myöskään Roihuvuorella. Puistot, virkistysalueet ja arvokkaiksi luokitellut metsäalueet tulee säilyttää.

Roihuvuoreltaisille on ns. japanilainen puutarha sekä viheryhteys Tuhkimon leikkipuiston kautta aina Sahaajankadun varrella sijaitsevaan Roihuvuoren kirsikkapuistoon (Hanami-juhlan tapahtumapuisto) asti tärkeä. Tämä alue on merkittävä yleiskaavaan puisto- ja luontoalueena sekä säilytettävä nykyisessä virkistyskäytössä.

Erityistä huomiota ja suojelua vaativat suunnitteilla olevat ja pian päätöksentekoon menevät luonnonsuojelualueet. Helsingin luonnonsuojeluohjelman luonnoksessa esitetään perustettavan luonnonsuojelualueiksi Saunalahden – Fastholman alueita Mäenlaskijantielle asti, Mölylän metsää, Mäyrämetsää, Viikintien pähkinäpensaslehdon laajennusalueita ja Hallainvuorta. Ne on merkittävä yleiskaavaan.

Viheryhteys Karhunkaatajan alueella on turvattava jättämällä kallioinen metsäalue nykyiseen tilaansa, samoin Saunalahden rannassa.

Roihupeltoon ja Herttoniemen yritysalueelle on osoitettava mahdollisuus kaavoittaa toimitilojen ohella myös asumista. Tuloksena olisi sekoittunut kaupunkirakenne, jossa toimitilat, oppilaitokset, liikuntapalvelut, kaupan tilat ja asunnot lomittuisivat.

Viikintien varsi voidaan kaavoittaa asuinrakentamiselle Karhunkaatajan alueen eteläpuolelta Itäväylään saakka. Viheryhteys Siilitien koululta Karhunkaatajan alueen viheryhteyteen on kuitenkin säilytettävä ja ympäröivien rakennusten korkeusasemat tulee huomioida.

Rakentamista voidaan tiivistää Herttoniemen metroaseman itäpuolella eli Herttoniemen yritysalueen suunnalla. Siilitien metroaseman suunnalla tiivistäminen voi tapahtua Viikintien ja Roihupellon suunnissa.

Suunniteltu Roihupellon uusi metroasema voidaan toteuttaa, mutta tulevan kaavamerkinnän on sallittava myös asuntorakentaminen muiden toimintojen ohella.

Herttoniemen kartanon pohjoispuolella on sallittava vain matala rakentaminen huomioimalla riittävä suojaetäisyys kartanon alueisiin (alle 0,4 korttelitehokkuus). Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö eli kartanon puisto, ulkomuseo, pelto ja ranta-alue ympäröivine ulkoilualueineen on jätettävä ennalleen.

Raitiotievaraus Herttoniemen metroasemalta Laajasaloon vaatii tarkempaa selvitystä. Herttoniemen kartanon puistoalue, joka on suomalaisen puutarhataiteen helmi, tulee säilyttää muureineen ehjänä. Todennäköisesti ainoa mahdollisuus toteuttaa raitiotie Linnanrakentajantien kohdalla on sijoittamalla linja nykyisten autokaistojen lomaan.

Roihuvuori-seura esittää Herttoniemen metroasemalle Laajasalosta ehdotetulle raitiotielinjalle vaihtoehtoista linjausta Yliskylän, Tammisalon ja Roihuvuoren keskustan kautta Roihupeltoon. Tällöin Roihuvuori yhdistyisi sujuvaan raitiotieliikenteeseen ja alueen joukkoliikenneyhteydet suoraan keskustaan ja toisaalta metroradalle tehostuisivat.

Vartiosaari tulee säilyttää ennen kaikkea virkistysalueena. Saarta tulee kehittää ”idän Seurasaaena”, jossa yhdistyy vanha rakennettu kulttuuriympäristö ja luontoalueet. Alueella tulee kehittää ympärivuotisia luontopalveluita, joita tarvitaan yhä enemmän Itä-Helsingin kasvavalle väestölle. Alueen saavutettavuutta pitää parantaa rakentamalla jalankulun ja pyöräilyn mahdollistava siltayhteys. Laajasalon ja Vuosaaren yhdistävälle pikaraitiotielinjaukselle tulee etsiä toinen linjausvaihtoehto tai se tulee kokonaan hylätä.

Asukkaiden esittämät mielipiteet, selvitykset ja tutkimukset osoittavat, että lähimetsät sekä virkistysalueet ja puistot ovat elintärkeitä terveydelle, hyvinvoinnille ja viihtyvyydelle. Nämä toimivat myös merkittävänä osana keskeisiä ekologisia käytäviä ja Helsingin vihersormia. Herttoniemen kaupunginosan metsäalueille on suunnitteilla useita luonnonsuojelualueita jo olemassa olevien lisäksi. Herttoniemen kaupunginosan

metsät, puistot ja virkistysalueet ovat asukkaiden mielestä tärkeitä, ja ne onkin säästettävä rakentamiselta.

Roihuvuori-seura esittää, että tiiviimpi toimitila, yritys- ja asuntorakentaminen sijoitetaan metsien sijaan Roihupellon ja Herttoniemen yritysalueille. Kaupungin kasvaessa nämä entiset kaupungin laidan teollisuusalueet ovat kaupunkirakenteen keskellä. Alueiden käyttö on nykyisin tehotonta. Toiminnoiltaan sekoittunut alue loisi eloisaa ja kiinnostavaa kaupunkiympäristöä. Alueella on valmis infrastruktuuri. Aluetta palvelevat erinomaiset julkiset liikenneyhteydet: vähintään kaksi metroasemaa ja tuleva Raidejokerin pysäkki. Herttoniemen kaupunginosan virkistysalueet ja metsät palvelisivat myös tämän urbaanin alueen asukkaita.

Yleiskaavaluonnoksessa on näiden alueiden kupeisiin Viikintien varrella ja Herttoniemen metroaseman itäpuolella ehdotettukin jo asuntorakentamista ja keskustatoimintoja. Näitä käyttötarkoituksia voi soveltuvin kohdin sijoittaa myös nykyisille yritysalueille.

Helsingin Roihuvuoressa 27.2.2015 Roihuvuori-Seura ry:n puolesta

Otto-Ville Mikkela

puheenjohtaja

Johanna Kolehmainen

sihteeri

Tapio Linna

johtokunnan jäsen